

2019 MART ÖZEL SEKTÖRÜN YURT DIŞINDAN SAĞLADIĞI KREDİ BORCU GELİŞMELERİ

16 Mayıs 2019

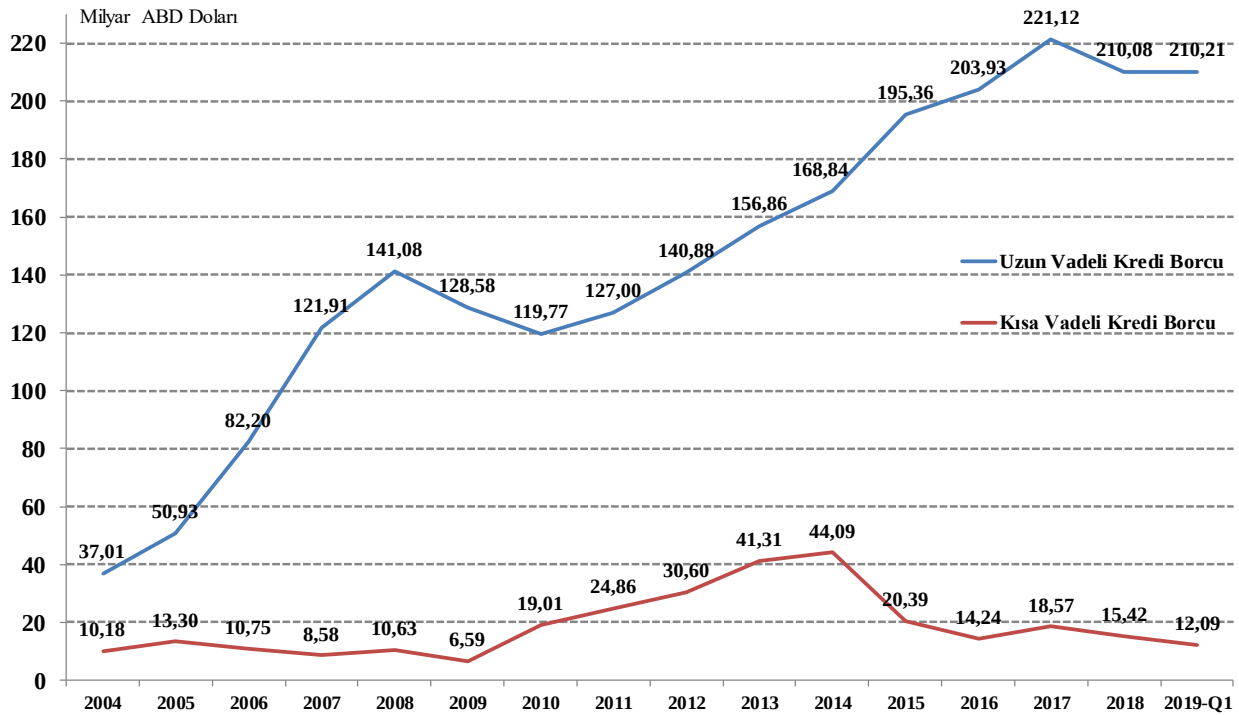

Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Kredi Borcuna ilişkin Mart 2019 verileri, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından 16 Mayıs 2019 tarihinde yayımlandı.¹

Söz konusu veriler, özel sektörün yurt dışından sağladığı kısa ve uzun vadeli kredilerin borçlu ve alacaklı bilgileri, döviz cinsi, kullanım, anapara/faiz ödemeleri ve ödeme planları şeklindeki kredi ayrıntıları, işlemlere aracılık eden bankalar tarafından TCMB'ye işlem bazında gönderilen bildirim formlarından derlenmektedir.

Buna göre, 2019 yılı ilk çeyreklik itibarıyla özel sektörün yurt dışından sağladığı uzun vadeli kredi borcu 2018 yılsonuna göre %0,1 (~126,7 milyon dolar) artarak yaklaşık 210,2 milyar ABD doları olmuştur. Aynı dönemde kısa vadeli kredi borcu ise %21,6'lık bir düşüşle 12,1 milyar ABD doları seviyesine gerilemiştir. Böylelikle toplam kredi borcu yaklaşık 3,2 milyar ABD doları azalarak 222,3 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir (Şekil 1).

Şekil 1: Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Kredi Borcu (2004 –Q1:2019)

Kaynak: TCMB

¹ TCMB, her ay verileri geçmişe dönük revize ettiği için bilgi notlarında yer alan tablolardaki eski yıllara ait veriler farklılık gösterebilmektedir.

Özel sektörün yurt dışından sağladığı uzun vadeli kredi borcunun borçluya göre dağılımı incelendiğinde, finansal kesimin kredi borcunun (%48,9), finansal olmayan kesimin kredi borcundan (%51,1) daha az olduğu görülmektedir. Bununla birlikte 2014 yılından 2017 yıl sonuna kadar uzun vadeli krediler içinde finansal kesimin payının, finansal olmayan kesimin payından daha yüksek bir seviyede olduğu görülmekteydi. Büyük çoğunluğunu bankaların oluşturduğu finansal kesimin uzun vadeli kredi borcu, 2018 yılsonuna göre 93,5 milyon ABD doları artarak 102,7 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Finansal olmayan kuruluşların borcu ise 2018 yılsonuna göre 33,2 milyon ABD doları artmış ve 107,5 milyar ABD doları olmuştur (Tablo 1).

Alacaklıya göre dağılım verileri, tahvil alacaklıları hariç toplam kredi borcunun büyük ölçüde özel alacaklılara olan borçlardan oluştuğunu göstermektedir (%85,5). Özel alacaklıların uzun vadeli kredi borcu 2019 yılı ilk çeyreklik sonunda, 2018 yılsonuna göre 3,4 milyar ABD doları azalarak 142,8 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiş ve böylelikle toplam uzun vadeli kredilerdeki payı %67,9 olmuştur. Tahvil hariç toplam kredi borcunun %14,5'ini oluşturan resmi alacaklar ise 24,1 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcu (borçlu ve alacaklıya göre dağılım)

(Milyar ABD doları)	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019-Q1
Borçluya Göre Dağılım	156,86	168,84	195,36	203,93	221,12	210,08	210,21
I- Finansal	72,89	84,86	105,32	106,16	114,19	102,65	102,74
i- Bankalar	54,64	65,71	85,90	87,06	95,83	84,93	85,39
- Krediler	38,50	43,95	63,34	62,44	65,28	56,36	54,51
- Tahvil	16,14	21,76	22,56	24,62	30,55	28,57	30,88
ii- Bankacılık Dışı Finansal Kuruluşlar	18,25	19,14	19,42	19,09	18,36	17,72	17,36
- Krediler	16,09	15,17	14,91	13,46	13,03	12,88	11,90
- Yabancı Sermaye Sayılan Krediler	0,67	0,86	0,95	0,91	0,76	0,60	0,51
- Tahvil	1,50	3,12	3,56	4,73	4,57	4,24	4,96
II-Finansal Olmayan	83,97	83,98	90,04	97,78	106,93	107,43	107,46
- Krediler	71,99	70,60	73,63	79,31	85,77	87,77	87,14
- Yabancı Sermaye Sayılan Krediler	8,31	8,07	10,22	12,32	13,78	12,76	12,48
- Ticari Krediler	0,33	0,31	0,41	0,42	0,42	0,44	0,40
- Tahvil	3,35	5,00	5,77	5,73	6,97	6,47	7,44
Alacaklıya Göre Dağılım	156,86	168,84	195,36	203,93	221,12	210,08	210,21
I- Resmi Alacaklılar	20,21	20,45	21,80	23,05	30,03	24,63	24,14
II- Özel Alacaklılar	115,67	118,50	141,66	145,80	149,01	146,17	142,79
i- Yabancı Ticari Bankalar	68,14	71,49	88,33	88,22	87,17	83,28	79,93
ii- Yerleşik Bankaların Yurtdışı Şube ve İştirakleri	24,26	25,18	27,96	29,85	33,18	35,76	34,89
iii- Bankacılık Dışı Finansal Kuruluşlar	12,67	12,39	15,21	16,00	15,79	14,74	15,34
iv- Finansal Olmayan	10,60	9,45	10,16	11,72	12,87	12,39	12,63
III- Tahvil Alacaklıları	20,98	29,89	31,89	35,08	42,08	39,28	43,27

Kaynak: TCMB

Özel sektörün yurt dışından sağladığı kısa vadeli kredi borcunun borçluya göre dağılımı incelendiğinde, borcun tamamına yakınının finansal kesime ait olduğu görülmektedir. Finansal kuruluşların kredi borcunun toplam kısa vadeli borçlar içindeki payı %70,8 iken finansal olmayan kesimin payı %29,2'dir.

Kısa vadeli kredi borcu içinde finansal kuruluşların borcu 2019 yılı ilk çeyreklik itibarıyla, 2018 yılsonuna göre 2,9 milyar ABD doları azalarak 8,6 milyar ABD dolarına gerilemiş, finansal olmayan kuruluşların borcu 410,6 milyon ABD doları azalmış ve yaklaşık 3,5 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Alacaklıya göre dağılım incelendiğinde ise kısa vadeli toplam kredi borcunun (tahvil alacaklıları hariç) neredeyse tamamının özel alacaklılara olan borçlar olduğu (%94,1), bunun da büyük ölçüde yabancı ticari bankalara olan borçlardan oluştuğu görülmektedir. Yabancı ticari bankalara olan borçlar, 2019 yılı ilk çeyreklik sonunda, 2018 yılsonuna göre 2,7 milyar ABD doları azalmış ve 8,7 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 2).

Tablo 2: Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Kısa Vadeli Kredi Borcu (borçlu ve alacaklıya göre dağılım)

(Milyar ABD doları)	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019-Q1
Borçluya Göre Dağılım	41,31	44,09	20,39	14,24	18,57	15,42	12,09
I- Finansal	38,75	41,48	18,41	12,02	15,37	11,48	8,56
i- Bankalar (*)	36,41	39,48	16,36	10,43	12,73	9,48	7,40
- Krediler	34,94	35,68	14,78	10,29	12,64	9,40	7,35
- Tahvil	1,47	3,80	1,58	0,15	0,09	0,08	0,05
ii- Bankacılık Dışı Finansal Kuruluşlar	2,35	2,00	2,05	1,59	2,64	2,00	1,16
- Krediler	2,35	2,00	1,94	1,32	2,31	1,47	0,90
- Yabancı Sermaye Sayılan Krediler	0,00	0,00	0,10	0,27	0,33	0,53	0,26
- Tahvil	0,00	0,01	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00
II- Finansal Olmayan	2,56	2,61	1,98	2,21	3,20	3,94	3,53
- Krediler	2,52	2,55	1,83	2,12	3,05	3,30	2,95
- Yabancı Sermaye Sayılan Krediler	0,04	0,06	0,14	0,10	0,14	0,64	0,58
- Tahvil	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00
Alacaklıya Göre Dağılım	41,31	44,09	20,39	14,24	18,57	15,42	12,09
I- Resmi Alacaklılar	0,00	0,02	0,16	0,21	0,56	0,35	0,71
II- Özel Alacaklılar	39,84	40,27	18,62	13,88	17,91	14,98	11,33
i- Yabancı Ticari Bankalar	37,99	37,78	16,67	11,63	14,94	11,50	8,75
ii- Yerleşik Bankaların Yurtdışı Şube ve İştirakleri	1,46	1,68	1,11	1,17	1,78	2,08	1,47
iii- Bankacılık Dışı Finansal Kuruluşlar	0,17	0,56	0,45	0,81	0,89	0,87	0,59
iv- Finansal Olmayan	0,21	0,25	0,39	0,27	0,30	0,53	0,52
III-Tahvil Alacaklıları	1,47	3,80	1,60	0,15	0,10	0,08	0,05
IV-Diğer (**)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

(*) Repo işlemlerinden doğan borçlar dahil değildir.

(**) Bankaların yurt dışından sağladığı kredi borcunun alacaklı toplamı, alacaklı dağılımının yapılamadığı 2004-2009 dönemi için

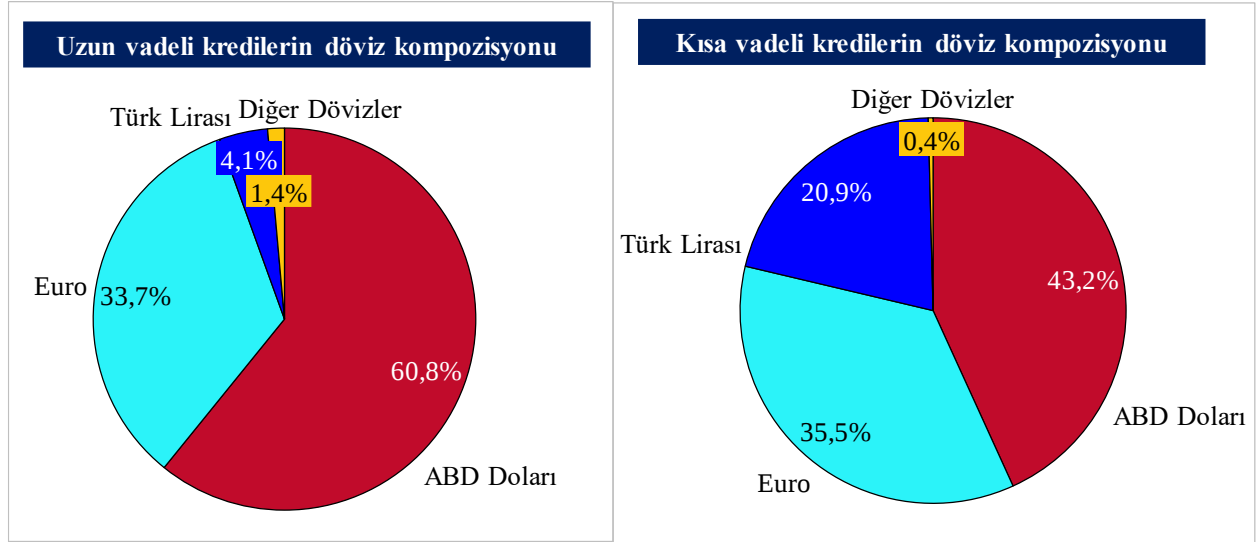
'Diğer' başlığı altında gösterilmiştir.

Kaynak: TCMB

Bunların yanı sıra uzun vadeli kredi borcunun döviz kompozisyonuna bakıldığında, özel sektörün yurt dışından ağırlıklı olarak ABD doları cinsinden borçlandığı görülmektedir. ABD doları cinsinden borçların, toplam kredi borçları içindeki payı 2018 yılsonuna göre 1,5 yüzde puan artmış ve 2019 yılı ilk çeyreklik itibarıyla %60,8 olmuştur. Bunun ardından sırasıyla, %33,7 ile Euro, %4,1 ile Türk Lirası ve %1,4 ile diğer dövizler gelmektedir (Şekil 2).

Kısa vadeli kredi borcunun döviz kompozisyonuna bakıldığında da ağırlığın ABD doları cinsinden kredilerde olduğu görülmektedir. ABD doları cinsinden borçların, toplam kısa vadeli kredi borçları içindeki payı 2018 yılsonuna göre 0,2 yüzde puan azalarak 2019 yılı ilk çeyreklik itibarıyla %43,2 olmuştur. Bunun ardından sırasıyla, %35,5 ile Euro, %20,9 ile Türk Lirası ve %0,4 ile de diğer dövizler gelmektedir (Şekil 2).

Şekil 2: Özel Sektörün Yurt Dışından Borçlandığı Kredilerin Döviz Kompozisyonu (Q1:2019, yüzde dağılım)

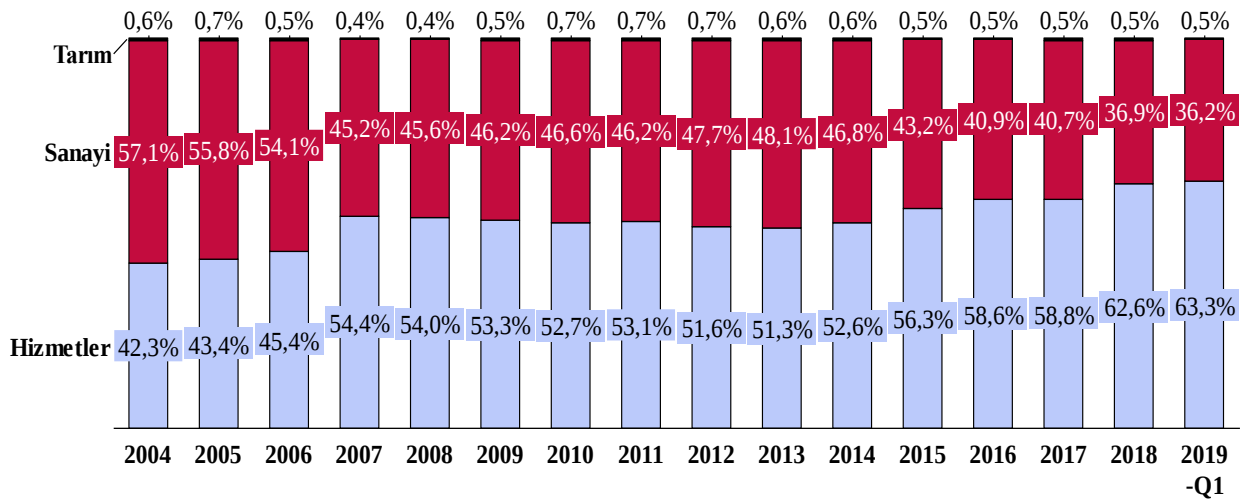

Kaynak: TCMB

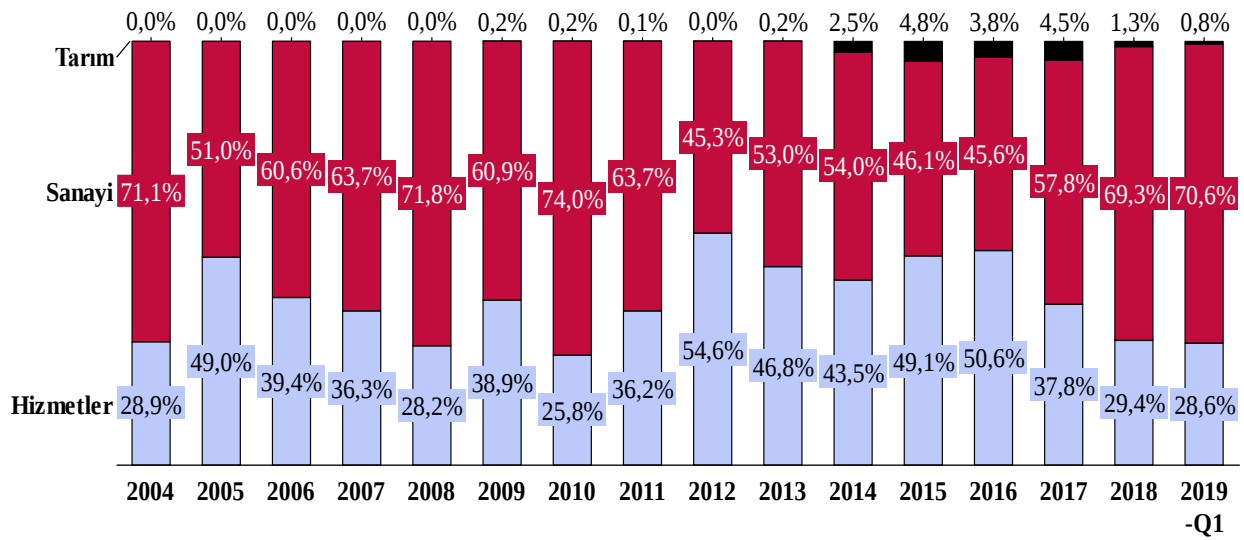
2019 yılı ilk çeyreklik itibarıyla özel sektörün uzun vadeli finansal olmayan kredi borcunun %63,3'ü hizmetler, %36,2'si sanayi ve %0,5'i de tarım sektörü tarafından kullanılmıştır. 2000'li yılların başlarından 2007 yılına kadar kredi borcunda sanayi sektörü öne çıkarken, 2007 yılından itibaren hizmetler sektörünün uzun vadeli borçlanmadaki payı artmaya başlamıştır (Şekil 3a).

Kısa vadeli finansal olmayan kredi borcunun sektörel dağılımına bakıldığında sanayi sektörünün payını 2018 yılsonuna göre payını 1,3 yüzde puan arttığı görülmektedir. Sanayi sektörü tarafından kullanılan kredilerin, kısa vadeli finansal olmayan krediler içindeki payı 2019 yılı ilk çeyreklik itibarıyla %70,6 olarak gerçekleşmiştir. Hizmetler ve tarım sektörlerinin payları ise sırasıyla, %28,6 ve %0,8'dir (Şekil 3b).

Şekil 3a: Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcunun Sektör Dağılımı (2004-Q1:2019; yüzde)

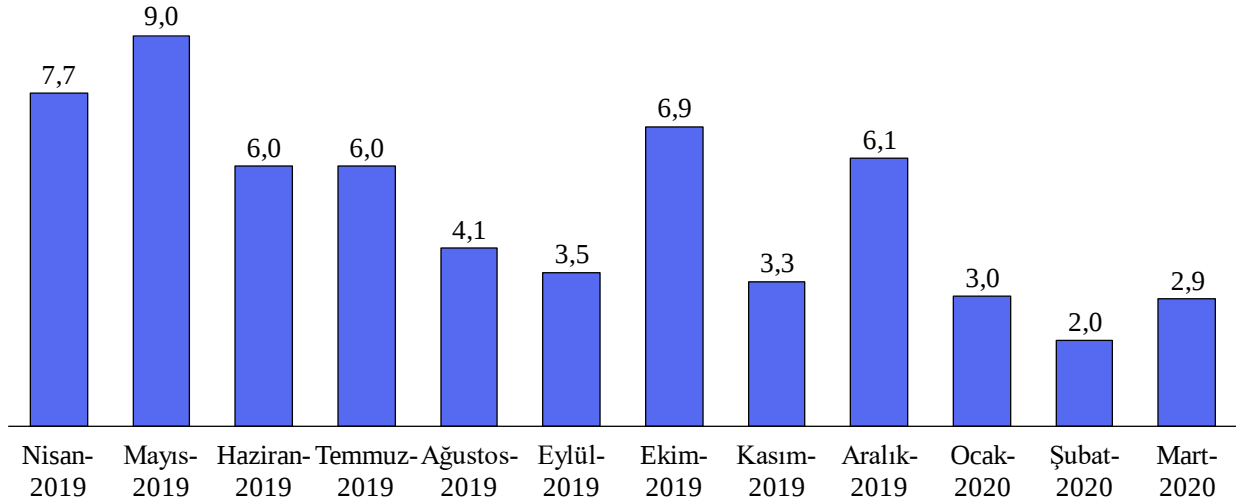
Şekil 3b: Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Kısa Vadeli Kredi Borcunun Sektör Dağılımı (2004-Q1:2019; yüzde)

Kaynak: TCMB

Son olarak özel sektörün yurt dışından sağladığı kredi borcu 2019 yılı ilk çeyreklik itibarıyla kalan vadeye göre incelendiğinde, 1 yıl içinde toplam 60,4 milyar ABD doları kadar anapara geri ödemesi gerçekleştirileceği görülmektedir.

Şekil 4: Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Kalan Vadesi 1 Yıla Kadar Olan Toplam Kredi Borcunun Aylara Göre Dağılımı (Ticari krediler hariç) (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB